

Atera daitezela herriko plazara

KATIXA DOLHARE-ZALDUNBIDE
LITERATUR ZALEA

Ekain amaieran iragan da Banka eta Urepeleko eskola publiko uztartuetako urte hondarreko ikusgarria. Eskola gehienetan bezala, Bankako ama-eskolako irakasleak eta Urepeleko lehen mailako bi irakasleek, hirurek elkarrekin, urtero antolatzen dute haurren emanaldi nagusia: aitzinetik hautatzen dute gai bat, urte osoan lantzen dute berek edo kanpoko artista batekin, eta emaitza izaten da, usu, antzerki, kantu, poesia eta dantza lotzen dituen ikuskizuna, familien aitzinean. Banka eta Urepeleko eskolak eskola publikoak dira: ama-eskola euskarazko murgiltze sisteman da osoki sartua, baina lehen maila eredu elebidunekoa da. Halere, hiru irakasleak erroto euskaldunak dira –horietarik bi Seaskan formatuak, gainera–, eta haur gehien-gehienak ere bai: harreman informalek euskaraz egiten dira heldu eta ikasleen artean, eta nehor ez da harrituko urte bukaerako agerraldia kasik osoki euskaraz iragaten baldin bada.

Aurten, bereziki, ikasleek aitama, aita-txi-amatxi eta haurrideak xoratu dituzte itzal-antzerkiarekin. Zurrunka Teatroko Eñaut Gorbea jin zitzairen bi astez, urtean zehar, txotxongilo antzerki mota bereziak ezagutaraztera. Ondotik, 43 haurrek eta hiru irakasleek, bi laguntzaileekin, landu dituzte ipuin klasikoak, euskaraz, eta

ordu eta erdiko ikusgarria prestatu dute: maskarak, txotxongiloak, dekoratuak, musika, argiak. Gozatu ahal izan dugu *Jack eta babarrun magikoa* maskaren itzal-antzerkia, *Hiru xerri ttipiak* eskuzko txotxongiloaren itzal-antzerkia, *Elur Xuri*, erretroproiektagailua lagun antolatutako txotxongiloaren itzal-antzerkia. Tartetik, rap moduan berridatzitako *Erpurutxo* eta *Loti Ederra* ere eskaini zizkiguten haurrek, berek moldatu frantsesezko bertsio kausitu batzuetan.

Ene ustez, aurtengo ikusgarria izan da literatura unibertsal klasikoa, lehen hezkuntzan, euskaraz frantsesez bezain sakon landu daitekeen demostrazioa. Ezen, ezagun zuen ikasleek barnatu zituztela istorioak, bai eta horien egitura narrati-boa, pertsonaien ezaugarriak, adieraziak diren emozioak, eta erabilia den erregistro jaso ere. Funtsezko lanketa literarioa nabari zen.

Are gehiago, ttipiek eta ertainek dantza garaikideak eskaini dituzte, antzerki zatien artean, lehena *Txanogorritxu* ipuinean oinarritua, eta bigarrena *Pinotxon*. Eta dantza horien bidez, ikusi da irakasleen gogoia ikasleengan interpretazio kritikoa sustatzeko: Txanogorritxuk aurre egin dio otsoari, Pinotxo bere buruaren jabe jarri da, baina aitarekin bakea eginez. Bistan dena, lehen hezkuntzan ez ditugu Bruno Bettelheim-en *The Uses of*

DOM CAMPISTRON

Enchantment ipuinen analisi psikoanalitikoak esplizitatuko. Haatik, bide pedagogiko bikainak erabil genitzake ipuinen irakaspen moralak aztertzen hasteko, manera gaurkotuan.

Duela zenbait urte entzun genuen militante feminista batzuek ekintzak egin zituztela Katalunian, ipuin klasiko “sexista” eta “toxikoak” liburutegietatik kentzeko. Iruditzen zait zentsura errebisionista bortitz hori baino eraginkorragoa dela gure ondare amankomuna den literatura manera sakon eta finez lantzea, ikasleen adinari egokitutako jardunen bidez, izpiritu kritikoaren eskakizun maila gora atxikiz.

Ez da ohikoa literatura, artea eta euskara hain argiki eta naturalki txirikordaturik atzematea eskola publiko elebidunekoa urte hondarreko ikusgarri batean. Adibide honek eredugarri beharko luke beste eskoletan. Bigarren hezkuntzan ere bai, funtsean, non literatura bazter gelditzen den euskara kurtsoetan, uztailearen 7 eta 8an UEUK Baionan eskaintako ikastaroak erakutsi duenez. Hala bazan ala ez bazan, literatura sar dadila “(h)errientsak” dauden ikastetxe guzietan! ●